

| | |
|----------------|--------------|
| ПРИЈЕМАНО: | 31. 01. 2006 |
| Датум пријема: | |
| | 49/11 |

НАУЧНО-НАСТАВНОМ ВЕЋУ ФЦО

Одлуком ННВ ФЦО бр. 692/42 од 18.10.2005. године одређен сам за рецензента наставног материјала др Милана Мијалковског, ванр. проф. под називом „Доктрине одбране“. После прегледа поднетог писаног материјала подносим следећи

ИЗВЕШТАЈ

Наставни материјал др Милана Мијалковског, ванр. проф. под називом „Доктрине одбране“ написан је за истоимени предмет, који слушају студенти смера Цивилне одбране у 6. семестру са укупним фондом од 75 (4+1) часова. Материјал је написан на укупно 279 страница у дуплом прореду и илустрован је са 12 шема, једним прегледом (у виду табеле) и једном табелом. У попису литературе дато је 85 наслова. Поглавља у материјалу су:

1. Увод у предмет
2. Настанак и развој доктрине одбране
3. Чиниоци доктрине одбране
4. Елементи доктрине одбране
5. Основе доктрине одбране великих сила и НАТО
6. Доктрине одбране земаља у југоисточној Европи
7. Доктрина и стратегија одбране Србије и Црне Горе
8. Примена стратегије одбране Србије и Црне Горе

Сви наслови, поднаслови првог нивоа и неки поднаслови другог нивоа у потпуности су исти као теме и подтеме у наставном програму. Изузетак су поглавља 7 и 8 где се у одређеним насловима користи појам „стратегија одбране“, а у наставном програму појам „доктрина одбране“. То је разумљиво, јер код нас није донешен законски документ о доктрини одбране, већ „Стратегија одбране Државне заједнице Србија и Црна Гора“.

У вези поднетог наставног материјала дајем следеће мишљење:

1. У оваквој врсти писаних материјала уобичајено је да се поглавља означавају римским бројевима, а наслови у поглављима арапским бројевима без бројчане ознаке поглавља. Предлажем да се изврши такво означавање.

Сматрам да је поднаслов „1.1.3. Основне напомене о одбрани и науци“ преобиман и да се тиме губи смисао обрађене теме. Предлажем да се скрати и да се да само суштина објашњења о одбрани као науци. Исто важи и за наслове „1.4. Место доктрине одбране у систему војних наука“, „2.3. Однос доктрине и стратегије одбране“ и „2.4. Друштвена условљеност доктрине одбране“.

У поглављу 6, које обрађује доктрине одбране земаља у југоисточној Европи, треба избацити поднасловe 6.2.1. и 6.2.2, јер нема разлога да се Румунија обрађује на другачији начин од осталих држава.

2. На стр. 19. говори се о методама доктрине одбране. При том се користи појам „метод“ и „метода“. Језички могу да се користе оба појма, али аутор треба да се определи за један појам и да само њега користи.

3. На стр. 28. се износи да је на Првом симпозијуму о војној науци, који је одржан 1970. године, установљена класификација војних наука. Ово није тачно. На симпозијуму је Момчило Сакан у свом раду дао предлог класификације војних наука, на коју је било доста примедби учесника (ја сам био један од тих) и ни једним званичним документом није озваничена ова класификација. Због тога овај став треба да се промени.

4. На стр. 33. дат је „Преглед 1“ у којем су груписане науке по одређеном критеријуму и дат је коментар да је овај преглед установљен на Другом симпозијуму о војној науци, а објављен је у Службеном војном листу бр. 21 из 2000. године. Овај коментар није тачан. У поменутом Службеном војном листу објављен је документ „Правилник о критеријумима за стицање научних звања у војним научним установама“ чији је саставни део поменути преглед. Тај документ је урађен као радни задатак Управе за научну и издавачку делатност, кроз неколико радних састанака представника одређених научних институција Војске. Основ за израду Критеријума је био аналогни документ Савезног министарства за науку, технологију и развој. Ово могу да тврдим, јер сам радним састанцима ја руководио као начелник Одељења за научну делатност. Због овога, целокупан овај коментар „прегледа 1“ треба преуредити.

5. На стр. 55. дат је став: „Доктрина и стратегија одбране државе баве се изучавањем свих облика угрожавања безбедности државних интереса и наравно, реаговање на очекивану и испољену претњу, односно баве се изучавањем рата у тоталитету.“ Ову реченицу сматрам неспретном интерпретацијом аутора, јер је самом аутору јасно да предмети изучавања доктрине и стратегије не могу да се објашњавају истим текстом. Ако би то било могуће, они би били синоними, што нису (то је аутор и написао на стр. 60). Због тога аутор треба ову реченицу да замени са адекватним текстом.

Такође због овога, и самог коментара аутора на стр. 60 о томе шта је домен стратегије, а шта доктрине, не може да стоји део реченице у другом пасусу на стр. 58 „... и да је неупутно инсистирати на потпуној и оштрој разлици између доктрине и стратегије.“

6. На стр. 73., у обради спољних чинилаца доктрине одбране, напоменуто је да општу групу чинилаца чине све државе и ОУН. С обзиром на дату дефиницију чиниоца, државе, ОУН и органи ОУН не могу да буду чиниоци доктрине одбране. Чиниоци могу да буду одређени ставови и принципи из Повеље УН, карактеристике држава, ставови из државних политика и др. Због овога треба потпуно преуредити део о спољним чиниоцима доктрине одбране и такође текст на стр. 86, последњи пасус.

Такође у обради субјективних чинилаца, на стр. 81., не могу чиниоци да буду „значај развијености ...“ и „важност нивоа развијености ...“, већ „развијеност ...“ и „ниво развијености ...“.

7. На стр. 136. обрађује се извршна група субјеката доктрине одбране. Овај део текста треба делимично кориговати, јер извршавање одбрамбених задатака није садржај доктрине, па према томе, они који извршавају одбрамбене задатке не могу бити субјекти доктрине одбране.

8. На стр. 141. је наслов: 5.1.1. Доктрине одбране у мултиполарном свету. У тексту се описује престанак биполарности у свету, стварање униполарног стања и тенденција трансформације у мултиполарно стање. Ништа се не говори о доктринама одбране. Према томе, текст треба допунити како би садржај одговарао наслову.

9. На стр. 147. дефинишу се безбедносни задаци. Задаци у општем смислу претстављају одређене радње. У том смислу, само један од побројаних задатака је језички коректно дефинисан, а то је „решавање кризе“. Све остале треба предефинисати.

10. Од стр. 245., у поглављу 7., аутор обрађује „Стратегију одбране Државне заједнице Србија и Црна Гора“. У већем делу текста је дата критика овог документа, а не приказ документа. Стратегију је донела Скупштина СЦГ, па се стручна неслагања са текстом Стратегије могу износити у стручним и научним часописима, на научним скуповима и јавним расправама. У наставном материјалу треба да буде искључиво приказ садржаја документа и шта он дефинише. Не могу да стоје, на пример, констатације: „неадекватно идентификовање и третирање облика угрожавања безбедности“ – стр. 249, „фаличан документ“, „погубан (катаклизмичан) утопизам“ – стр. 255, „одступање од реалног стања“, „нереалност и раскорак“, „неодржив став“ – стр. 256, „конфузан, недовољно јасан“ – стр. 259 итд. Због свега овога сматрам да поглавље 7. треба детаљно преуредити.

11. На стр. 270 је наслов: 8.3. Цивилна контрола одбране. У тексту се доста говори о цивилној контроли Војске. Тему о демократској и цивилној контроли војске обрађује предмет Цивилно војни односи и та тема је обрађена у радном материјалу за овај предмет. Због тога из датог текста треба избацити све што се односи на демократску и цивилну контролу војске, а само дати одговор везан за наслов, тј. за одбрану.

12. Врло често се у појединим дугачким реченицама појављује узречица „с једне стране“, а на крају реченице „с друге стране“. Ово може да се користи у говору, односно на предавањима, али не у наставном материјалу. Поред тога у многим дугачким реченицама се губи смисао. То је назначено на самом писаном материјалу. Такође су на материјалу назначене уочене грешке у куцању како би се помогло аутору да коригује текст пре даље обраде, а дате су и неке друге примедбе на поједине делове текста.

13. Поједине мисли и подаци понављају се на разним местима у тексту, али текстуално другачије обрађени. Због тога би аутор требало да поново детаљно прочита цео текст и да га усагласи у овом смислу.

14. У фуснотама, где се помиње коришћена литература, дају се често непотпуни подаци. Нешто од тога је назначено на материјалу. Но, требало би прегледати све фусноте и допунити са потребним подацима.

15. Литература није сложена ни по једном од уобичајених критеријума. Обично је то по ауторима. Неко слаже по годинама издања, неко групише по врстама материјала – књиге, чланци, нормативна документа итд. Према томе, аутор би требало о овоме да размисли и да извршу преслагање литературе.

16. Сматрам да дати материјал може да иде у даљу процедуру припреме за објављивање након што аутор коригује текст по датим примедбама. Пошто се ради о искусном наставнику са високим наставним звањем, материјал би требало третирати као уџбеник. Међутим, уџбеник треба да буде временски дуже на употреби, што за овај материјал не може да се тврди. Наиме, наша стварност је таква да се још не знају одговори на бројна питања као, на пример: (1) хоће ли се ипак радити доктрина одбране државне заједнице? (2) хоће ли се радити доктрине одбране држава чланице? (3) шта ће бити са државном заједницом након референдума у Црној Гори? (4) шта ће бити са КиМ? итд. То недвосмислено указује на чињеницу да ће дати наставни материјал сигурно да истрпи одређене корекције у врло блиској будућности. Због тога сматрам да га треба објавити као скрипта, а на кој једне до две године, када се рашћисте одређена питања, урадити коначан материјал у облику уџбеника.

РЕЦЕНЗЕНТ

др Милоје Цветковић, ред. проф.